UZNESENIE SÚDU PRVÉHO STUPŇA (piata rozšírená komora)
z 28. júna 2004 *

Vo veci T-342/99 DEP,

Airtours plc, v zastúpení: M. Nicholson, solicitor, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobca,

proti

Komisii Európskych spoločenstiev, v zastúpení: R. Lyal, splnomocnený zástupca, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na určenie výšky trov konania, ktoré má Komisia nahradiť Airtours plc na základe rozsudku Súdu prvého stupňa zo 6. júna 2002, Airtours/Komisia (T-342/99, Zb. s. II-2585),

* Jazyk konania: angličtina.

SÚD PRVÉHO STUPŇA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV
(piata rozšírená komora),

v zložení: predsedníčka komory P. Lindh, sudcovia R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, P. Mengozzi a M. E. Martins Ribeiro,

tajomník: H. Jung,

vyhlásil toto

Uznesenie

Skutkový stav, konanie a návrhy účastníkov konania

1 Návrhom zapísaným do registra kancelárie Súdu prvého stupňa 2. decembra 1999 podal Airtours plc (v súčasnosti premenovaný na My Travel Group plc) žalobu o neplatnosť proti rozhodnutiu Komisie z 22. septembra 1999 o vyhlásení koncentrácie za nezlučiteľnú so spoločným trhom a s Dohodou o EHP (Vec IV/M.1524 — Airtours/First Choice, ďalej len „rozhodnutie"), ktoré bolo zverejnené pod číslom 2000/276/ES [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 93, 2000, s. 1).

2 Rozsudkom zo 6. júna 2002, Airtours/Komisia (T-342/99, Zb. s. II-2585, ďalej len „rozsudok Airtours"), Súd prvého stupňa zrušil rozhodnutie a zaviazal Komisiu na náhradu konania.

3 Listom z 10. septembra 2002 žalobca požiadal Komisiu o náhradu sumy 1 464 441,55 britských libier (GBP) z dôvodu odmien zaplatených svojim poradcom a výdavkov okrem dane z pridanej hodnoty (DPH), ku ktorým sa pripočítala suma 253 543,47 GBP z dôvodu DPH, čo predstavovalo celkovú sumu 1 717 985,02 GBP.

4 Listom zo 14. októbra 2002 Komisia túto žiadosť zamietla z dôvodu, že nebola opodstatnená, a predložila svoj návrh týkajúci sa trov konania, ktoré vznikli Airtours, vo výške 130 000 GBP.

5 Listom z 30. januára 2003 žalobca vysvetlil Komisii dôvody, pre ktoré považuje požadované sumy za opodstatnené, a odmietol návrh na zaplatenie sumy 130 000 GBP.

6 Návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 4. februára 2003 predložil žalobca návrh na určenie výšky trov konania, ktorým navrhoval, aby Súd prvého stupňa podľa článku 92 Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa stanovil celkovú sumu trov konania, ktoré sa nahrádzajú, na 1 464 441,55 GBP z dôvodu odmien a výdavkov okrem DPH plus 253 543,47 GBP z dôvodu DPH, čo predstavovalo celkovú sumu 1 717 985,02 GBP.

7 Vyjadrením podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 18. marca 2003 Komisia predložila svoje pripomienky a navrhla, aby Súd prvého stupňa stanovil celkovú sumu trov konania, ktoré sa nahrádzajú, vrátane výdavkov spojených s týmto konaním, na 170 000 GBP.

Právny stav

8 Žalobca sa v podstate odvoláva na dve série tvrdení na podporu svojho návrhu na určenie výšky trov konania. Po prvé tvrdí, že analogicky s anglickým procesným právom má právo na veľkorysé určenie trov konania v tejto veci. Po druhé tvrdí, že požadovaná suma zodpovedá kritériám vytvoreným judikatúrou vo veciach trov konania, ktoré sa nahrádzajú, a zahŕňa trovy konania, ktoré sa museli v tejto veci nevyhnutne vynaložiť.

A — *O práve na veľkorysé určenie výšky trov konania*

Tvrdenia účastníkov konania

9 Žalobca tvrdí, že má právo na veľkorysé určenie výšky svojich trov konania. Usudzuje, že vyčíslenie sumy trov konania, ktoré sa nahrádzajú, musí zohľadňovať závažnosť výhrad Súdu prvého stupňa voči rozhodnutiu (rozsudok Airtours, bod 294). Takisto zdôrazňuje, že vyčíslenie tejto sumy musí zohľadniť potrebu účinnej súdnej kontroly, predovšetkým pri kontrole koncentrácií, a v tejto súvislosti pripomína tlačovú správu Komisie po vyhlásení rozsudku Airtours, viaceré články, ktoré vyšli v tlači, ako aj správu Výboru britskej Snemovne lordov pre Európsku úniu uverejnenú 23. júna 2002.

10 Žalobca tvrdí, že analogicky s anglickým procesným právom má právo na náhradu ako odškodnenie. Musia sa mu teda nahradiť všetky trovy konania, ktoré vznikli v dôsledku žaloby, okrem tých, ktorých výška alebo vynaloženie boli neprimerané. Ak by to totiž bolo inak, prispelo by to k odradeniu osôb podliehajúcich pôsobnosti súdu od podania žaloby, alebo by ich to podnecovalo k tomu, aby nevynakladali veľké výdavky, s dôsledkom, že Súd prvého stupňa by nemal k dispozícii všetky skutkové, ekonomické a právne skutočnosti, ktoré mu umožňujú uskutočniť jeho kontrolu dostatočným spôsobom.

11 Komisia uvádza, že judikatúra nepočíta s možnosťou zvýšenia trov konania z dôvodu sankcie voči účastníkovi konania, ktorý vo veci nemal úspech.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

12 Podľa článku 92 ods. 1 rokovacieho poriadku:

„O námietke ohľadom trov konania rozhodne Súd prvého stupňa uznesením, proti ktorému nemožno podať opravný prostriedok, a to na návrh účastníka konania, po predložení pripomienok druhého účastníka konania."

13 Podľa článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku sa za trovy konania, ktoré sa nahrádzajú, považujú „nutné výdavky, ktoré vznikli účastníkom v súvislosti s konaním, najmä cestovné náklady a výdavky spojené s pobytom a odmena splnomocneného zástupcu, poradcu alebo advokáta". Z tohto ustanovenia vyplýva, že trovy konania, ktoré sa nahrádzajú, sa obmedzujú jednak na tie, ktoré vznikli

v súvislosti s konaním pred Súdom prvého stupňa a jednak na tie, ktoré boli v tejto súvislosti nutné (uznesenia Súdu prvého stupňa z 24. januára 2002, Groupe Origny/Komisia, T-38/95 DEP, Zb. s. II-217, bod 28 a zo 6. marca 2003, Nan Ya Plastics a Far Eastern Textiles/Rada, T-226/00 DEP a T-227/00 DEP, Zb. s. II-685, bod 33).

14 Na základe týchto zásad nemôže suma trov konania, ktoré sa nahrádzajú, prekročiť sumu nutných výdavkov vzniknutých žalobcovi v súvislosti s konaním pred Súdom prvého stupňa. Žalobca sa teda nemôže odvolávať na obsah rozsudku Airtours, stanoviská Komisie alebo britskej Snemovne lordov zaujaté po tomto rozsudku, ani, všeobecnejšie, na potrebu účinnej súdnej kontroly, aby dostal viac, než to, na čo má právo podľa článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku.

15 Okrem toho je potrebné uviesť, že pravidlá, ktoré sa uplatňujú na určenie sumy trov konania, ktoré sa nahrádzajú, sú stanovené v rokovacom poriadku a nemôžu sa analogicky odvodzovať z anglického procesného práva, na ktoré sa žalobca odvoláva.

16 Sumu trov konania, ktoré sa v tejto veci nahrádzajú, teda treba posúdiť podľa článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku.

B — *O posúdení sumy trov konania, ktoré sa nahrádzajú*

17 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že súd Spoločenstva nie je oprávnený určovať odmeny, ktoré majú účastníci konania zaplatiť svojim vlastným advokátom, ale stanoviť sumu, do ktorej môžu byť tieto odmeny nahradené účastníkom konania povinným na náhradu trov konania. Pri rozhodovaní o návrhu na určenie výšky trov

konania neberie Súd prvého stupňa do úvahy vnútroštátnu tarifu, ktorá stanovuje odmeny advokátov, ani prípadnú dohodu uzatvorenú v tomto ohľade medzi dotknutým účastníkom konania a jeho splnomocnenými zástupcami alebo poradcami (uznesenia Súdu prvého stupňa z 8. novembra 1996, Stahlwerke Peine-Salzgitter/Komisia, T-120/89 DEP, Zb. s. II-1547, bod 27 a z 10. januára 2002, Starway/Rada, T-80/97 DEP, Zb. s. II-1, bod 26).

18 Takisto z ustálenej judikatúry vyplýva, že pri neexistencii ustanovení Spoločenstva upravujúcich tarify musí Súd prvého stupňa voľne posúdiť predmetné údaje pri zohľadnení predmetu a povahy sporu, jeho významu z hľadiska práva Spoločenstva, ako aj zložitosti veci, rozsahu práce, aký si mohlo sporové konanie vyžadovať od zúčastnených splnomocnených zástupcov alebo poradcov, a ekonomických záujmov, ktoré spor predstavoval pre účastníkov konania (uznesenie predsedu tretej komory Súdneho dvora z 26. novembra 1985, Leeuwarder Papierwarenfabriek/Komisia, 318/82 DEP, Zb. s. 3727, bod 3 a uznesenie Starway/Rada, už citované, bod 27).

1. *O predmete a povahe sporu, jeho význame z hľadiska práva Spoločenstva, ako aj o zložitosti veci*

Tvrdenia účastníkov konania

19 Žalobca tvrdí, že predmet a povaha sporu v tejto veci priniesli nové a komplexné ekonomické a právne otázky, o čom svedčí dĺžka rozhodnutia, žaloby a rozsudku. Takisto zdôrazňuje, že rozsudok Airtours výrazne ovplyvnil oblasť kontroly koncentrácií, tak z hľadiska vymedzenia pojmu spoločného dominantného postavenia, ako aj z hľadiska účinnosti súdnej kontroly, ako to vyplýva z početných článkov v tlači a vedeckých prác, ktoré tento rozsudok sprevádzali. Žalobca najmä poukazuje na to, že Súd prvého stupňa sa neuspokojil

s mechanickým prevzatím testu, ktorý bol vymedzený v rozsudku Súdu prvého stupňa z 25. marca 1999, Gencor/Komisia (T-102/96, Zb. s. II-753), ale využil údaje prejednávanej veci na vyvinutie a upresnenie testu uplatniteľného na situácie spoločného dominantného postavenia, najmä vo vzťahu k otázke, či Komisia môže zakázať koncentráciu, pokiaľ je predmetný trh oligopolistický a neexistujú na ňom tiché dohody.

20 Komisia uznáva, že spor priniesol početné skutkové i právne otázky. Nedomnieva sa však, že by táto vec mala určujúci vplyv na vývoj práva Spoločenstva. Pokiaľ ide o vymedzenie spoločného dominantného postavenia, Komisia tvrdí, že základné prvky tohto pojmu už boli preskúmané v už citovanom rozsudku Gencor/Komisia a boli obšírne vysvetlené v základných právnych dielach. Žalobca teda nemôže tvrdiť, že sa mu podarilo prinavrátiť Komisiu „na správnu cestu" tejto judikatúry po tom, čo sa pokúsila uplatniť nové kritériá v rozhodnutí, keďže toto tvrdenie spočíva na nesprávnom a skreslenom výklade rozhodnutia. Komisia však uznáva, že došlo k rozporu vo vzťahu k povahe mechanizmu odvetných opatrení, relatívne menej významnej otázke. Pokiaľ ide o účinnosť súdnej kontroly, Komisia nerozumie, v akom smere má prejednávaná vec osobitnú dôležitosť, keďže podrobné skúmanie, ktoré vykonal Súd prvého stupňa, zodpovedá skúmaniu, aké vykonáva v každej veci. Komisia okrem toho tvrdí, že aj keď si skúmanie takej veci vyžaduje značnú prácu, suma trov konania, ktorú žalobca požaduje, je v každom prípade osobitne prehnaná.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

21 Predovšetkým je na mieste uviesť, že žaloba sa týkala uplatňovania nariadenia Rady (EHS) č. 4064/89 z 21. decembra 1989 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. ES L 395, s. 1, opravené znenie Ú. v. ES L 257, 1990, s. 13) a konkrétnejšie rozhodnutia Komisie prijatého po podrobnom prieskumnom konaní, ktoré vyhlásilo plánované nadobudnutie kontroly oznámené žalobcom za nezlučiteľné so spoloč-

ným trhom. Navyše, okrem zložitosti vlastnej oblasti kontrol koncentrácií, ktoré si vyžadujú analýzu budúceho vývoja referenčného trhu, osobitosťou rozhodnutia bolo, že zakázalo uskutočnenie plánovanej transakcie, pretože by vytvorila spoločné dominantné postavenie, čo predpokladá podrobné preskúmanie účinkov tejto transakcie na hospodársku súťaž.

22 Ďalej je potrebné zdôrazniť, že aj keď pojem spoločného dominantného postavenia v rámci nariadenia č. 4064/89 už bol predmetom dvoch rozsudkov Súdneho dvora a Súdu prvého stupňa (rozsudok Súdneho dvora z 31. marca 1998, Francúzsko a i./ Komisia, nazývaný „Kali & Salz", C-68/94 a C-30/95, Zb. s. I-1375 a rozsudok Gencor/Komisia, už citovaný), zostáva napriek tomu náročný na vymedzenie a uplatnenie.

23 Prejednávaná vec teda priniesla nové otázky týkajúce sa vymedzenia a charakteristiky spoločného dominantného postavenia, ktoré nebolo vymedzené v uplatniteľnej právnej úprave, existencie tichej koordinácie medzi členmi dominantného oligopolu, nevyhnutnosti identifikácie odstrašujúcich faktorov na zabezpečenie vnútornej súdržnosti v takom oligopole, a — všeobecnejšie — úrovne dôkazov vyžadovanej od Komisie, keď zamýšľa zakázať uskutočnenie koncentrácie z dôvodu, že by viedla k vytvoreniu spoločného dominantného postavenia, ktorého dôsledkom by boli významné prekážky hospodárskej súťaže na spoločnom trhu. V tomto ohľade treba uviesť, že na rozdiel od veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Gencor, ktorý sa týkal vytvorenia dominantného postavenia dvoch subjektov vo vzťahu k platine, celosvetovo predajnej surovine, prejednávaná vec sa týkala vytvorenia oligopolu na trhu dovolenkových služieb prostredníctvom zániku jedného zo štyroch veľkých britských prevádzkovateľov cestovných kancelárií. Pojem spoločného dominantného postavenia bol teda v prejednávanej veci náročnejší na uplatnenie.

24 Preto bola uvedená vec dôležitá z hľadiska práva hospodárskej súťaže Spoločenstva a priniesla početné a komplexné ekonomické a právne otázky, ktoré museli poradcovia žalobcu skúmať v rámci žaloby o neplatnosť

2. *O ekonomických záujmoch, ktoré spor predstavoval pre účastníkov konania*

Tvrdenia účastníkov konania

25 Žalobca zdôrazňuje, že nadobudnutie First Choice zo strany Airtours bolo ohodnotené na približne 850 miliónov GBP, čo predstavuje značný ekonomický záujem, a táto transakcia nemohla byť uskutočnená v dôsledku rozhodnutia. Žalobca takisto uvádza, že bol zbavený možnosti rastu a dosiahnutia úspor a synergie v dôsledku plánovanej fúzie. Okrem toho sa nemohol zúčastniť na konsolidácii odvetvia turistiky, ktorá sa následne uskutočnila.

26 Komisia uznáva, že žalobca utrpel stratu príležitosti. Uvádza však, že jeho finančný záujem je obtiažne ohodnotiť z dôvodu skutočnosti, že by bolo málo pravdepodobné, aby Airtours bol schopný nadobudnúť First Choice v dôsledku rozsudku Súdu prvého stupňa. Finančný záujem žalobcu spočíval predovšetkým vo vymedzení jeho postavenia s ohľadom na budúce transakcie. V tomto bode pritom rozhodnutie nemalo za následok vylúčenie Airtours z neskoršej konsolidácie trhu, keďže táto konsolidácia (veci COMP/M.2002 –Preussag/Thomson a COMP/M.2228 – C&N/Thomas Cook) mala formu cezhraničných fúzií a žalobcovi nič nebránilo uskutočňovať takéto transakcie.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

27 Treba konštatovať, že rozhodnutie zamedzilo nadobudnutie podniku ohodnoteného na približne 850 miliónov GBP. Preto, bez toho, aby bolo nevyhnutné posúdiť vývoj predmetného trhu v dôsledku rozhodnutia, je na mieste vysloviť, že prejednávaná vec predstavovala dôležitý ekonomický záujem pre žalobcu.

3. *O rozsahu práce, aký si mohlo sporové konanie vyžadovať od poradcov žalobcu*

a) Všeobecné úvahy

28 Súd prvého stupňa na úvod uvádza, že z predchádzajúcich úvah vyplýva, že spor si skutočne mohol od poradcov žalobcu vyžadovať značný rozsah práce.

29 Je však dôležité konštatovať, že poradcovia žalobcu už mali rozsiahlu znalosť veci, keďže zastupovali Airtours počas podrobného vyšetrovania v správnom konaní. Žalobca už teda počas tohto správneho konania predložil niektoré tvrdenia prednesené pred Súdom prvého stupňa, predovšetkým vo vzťahu k vymedzeniu trhu a k tichej koordinácii medzi členmi dominantného oligopolu. Táto okolnosť bola spôsobilá čiastočne uľahčiť prácu a redukovať čas venovaný príprave žaloby (uznesenia Súdu prvého stupňa z 8. novembra 2001, Kish Glass/Komisia, T-65/96 DEP, Zb. s. II-3261, bod 25 a Nan Ya Plastics a Far Eastern Textiles/Rada, už citované, bod 43).

30 Okrem toho je na mieste pripomenúť, že súdu prináleží zohľadniť najmä celkový počet hodín práce, ktoré sa môžu zdať ako objektívne nutné v súvislosti s konaním pred Súdom prvého stupňa, nezávisle od počtu advokátov, medzi ktorých sa mali poskytnuté plnenia rozdeliť (uznesenia Súdu prvého stupňa z 30. októbra 1998, Kaysersberg/Komisia, T-290/94 DEP, Zb. s. II-4105, bod 20; z 15. marca 2000, Enso-Gutzeit/Komisia, T-337/94 DEP, Zb. s. II-479, bod 20 a Nan Ya Plastics a Far Eastern Textiles/Rada, už citované, bod 44). V tomto ohľade závisí možnosť súdu Spoločenstva posúdiť hodnotu vykonanej práce od presnosti poskytnutých informácií (uznesenie Súdneho dvora z 9. novembra 1995, Ahlström a i./Komisia, C-89/85 DEP, zatiaľ neuverejnené v Zbierke, bod 20 a uznesenie Stahlwerke Peine-Salzgitter/Komisia, už citované, bod 31).

31 Sumu rôznych kategórií trov konania, ktorých náhrada sa požaduje od Komisie, treba preto posúdiť s prihliadnutím na predchádzajúce úvahy.

32 Žalobca v tomto bode upresňuje, že celková suma 1 464 441,55 GBP bez dane (1 717 985,02 GBP s DPH), ktorej náhradu požaduje, sa skladá z týchto častí:

	GBP
Špecializovaní právni poradcovia (J. Swift, QC a R. Anderson, barrister)	
Odmeny	279 375,00
DPH	*48 890,62*
Právni poradcovia (solicitori)	
Odmeny	850 000,00
Výdavky (bez DPH)	19 509,68
DPH	*152 163,33*
Ekonomický poradca (Lexecon)	
Odmeny	281 051,52
DPH	*49 184,02*
Ekonomickí experti (K. Binmore a D. Neven)	
Odmeny	33 885,35
DPH	*3 305,50*
Zástupca pre doručovanie v Luxemburgu	
Odmeny a výdavky	620,00
Spolu	1 464 441,55 (bez DPH) *1 717 985,02 (s DPH)*

b) Právni poradcovia (barristri a solicitori)

Tvrdenia účastníkov konania

33 Z dôvodu trov konania, ktoré sa nahrádzajú, týkajúcich sa výdavkov na právnych poradcov požaduje žalobca predovšetkým náhradu 279 375 GBP z dôvodu odmien účtovaných dvomi barristrami špecializovanými na právo hospodárskej súťaže (150 500 GBP pre J. Swifta, QC a 128 875 GBP pre R. Andersona), ktorí sa zúčastnili celého konania pred Súdom prvého stupňa. V tomto bode zdôrazňuje, že, rovnako ako pred anglickými súdmi, použitie služieb dvoch barristrov na zavŕšenie práce solicitorov je opodstatnené významom a zložitosťou veci.

34 Žalobca takisto požaduje náhradu 850 000 GBP z dôvodu odmien účtovaných kanceláriou solicitorov Slaughter & May. V tomto ohľade uvádza, že kolektív zodpovedný za konanie pozostával zo solicitora spoločníka (ktorý pracoval 413 hodín a 45 minút), ktorému počas celého konania pomáhal solicitor senior (ktorý pracoval 315 hodín a 25 minút) a ďalší solicitor (307 hodín zabezpečoval na začiatku konania prvý solicitor, ktorý bol nahradený iným solicitorom pracujúcim do konca konania 204 hodín a 45 minút). Tento kolektív v rozličných štádiách takisto využil služby viacerých praktikantov. Tak dvaja praktikanti pracovali 115 hodín a 100 hodín a 15 minút v štádiu žaloby, iný praktikant pracoval 193 hodín a 20 minút v štádiu repliky a trinásť praktikantov sa zúčastňovalo v rozmedziach od 15 minút do 35 hodín (v súčte 110 hodín a 30 minút), čo je vysvetliteľné skutočnosťou, že menili pôsobisko každé tri mesiace a súdne konanie trvalo skoro tri roky. Žalobca teda tvrdí, že kancelária solicitorov venovala veci 1 760 hodín a jadro kolektívu, ktorý bol zodpovedný za vec, zostávalo na minimálnej úrovni umožňujúcej zabezpečenie riadnej služby pre klienta.

35 Žalobca upresňuje, že z 1 760 hodín práce účtovaných za 19 osôb z kancelárie solicitorov, ktoré sa obmieňali pri príprave žaloby od konca septembra 1999 do pojednávania 11. októbra 2001, bolo približne 500 hodín venovaných príprave analýzy rozhodnutia a príprave žaloby (od októbra do decembra 1999), približne 500 hodín analýze vyjadrenia odporcu a príprave repliky (od marca do apríla 2000), niekoľko hodín bolo venovaných analýze dupliky (jún 2000), približne 100 hodín príprave odpovedí na opatrenia na zabezpečenie priebehu konania (od júla do augusta 2001) a približne 500 hodín skúmaniu správy pre pojednávanie a príprave na pojednávanie, na ktorom sa zúčastnilo päť osôb zastupujúcich Airtours (od septembra do októbra 2001).

36 Komisia namieta tak počet zúčastnených advokátov (barristrov a solicitorov), ako aj sumu odmien a počet účtovaných odpracovaných hodín.

37 Pokiaľ ide o počet advokátov, domnieva sa, že len odmeny dvoch, nanajvýš troch advokátov sa môžu považovať za také, ktoré sa nahrádzajú. Komisia teda zdôrazňuje, že využitie 19 osôb zo strany Slaughter & May má za následok plytvanie úsilím. Aj keď Komisia uznáva, že len šesť z týchto 19 osôb venovalo veci veľa času, domnieva sa v každom prípade, že takýto kolektív je väčší, ako je nevyhnutné. Navyše tento kolektív dopĺňali dvaja barristri, čo bolo nadbytočné a nijako nevyhnutné. Tento kolektív ôsmich osôb pritom zahŕňal troch skúsených advokátov, zatiaľ čo jeden s podporou malého kompetentného kolektívu by bohato postačoval. Pre porovnanie, na Komisii spis pripravoval a prezentoval jeden člen jej právnej služby s podporou dvoch ekonómov generálneho riaditeľstva pre hospodársku súťaž, ktorí sa zúčastnili správneho konania.

38 Pokiaľ ide o počet hodín venovaných veci, Komisia popiera, že bolo nevyhnutné alebo primerané venovať viac ako 1 760 hodín (a dokonca oveľa viac ako 2 000 hodín, ak sa zohľadní práca dvoch barristrov), berúc do úvahy najmä skutočnosť, že títo advokáti už zastupovali žalobcu v správnom konaní, a teda boli dobre

oboznámení so skutkovým stavom veci a ekonomickými otázkami. Navyše, rozpis času venovaného rozličným častiam sporového konania svedčí o plytvaní týmto časom. Je teda ťažké pochopiť, ako mohlo byť nevyhnutné venovať 500 hodín (približne tri mesiace práce) analýze rozhodnutia a príprave žaloby o neplatnosť alebo, ako bolo možné stráviť rovnaký počet hodín pri analýze a odpovedi na vyjadrenie Komisie v momente, keď spis už nemohol obsahovať nové skutočnosti. 700 hodín by sa javilo primeranejších ako 1 760 účtovaných hodín.

39 Pokiaľ ide o sumu účtovaných odmien, Komisia sa domnieva, že je premrštená. Faktúra na 850 000 GBP za 1 760 hodín práce predstavuje hodinovú sadzbu takmer 500 GBP, a to pre všetky kategórie zúčastnených právnikov (spoločník, spolupracovník senior, spolupracovník a praktikant). Pritom v danom čase bolo zriedkavé platiť odmeny vyššie ako 350 GBP, s výnimkou najskúsenejších advokátov najpoprednejších kancelárií. V Bruseli boli tarify advokátov špecializovaných na právo Spoločenstva vo všeobecnosti nižšie. Hodinové sadzby spolupracovníkov (assistant solicitors) v zásade neprevyšovali, v závislosti od ich skúseností, 200 GBP, zatiaľ čo hodinové sadzby praktikantov boli približne 50 až 80 GBP. Vzhľadom na normálne rozdelenie úloh medzi skúsenejších a menej skúsených zamestnancov a skutočnosť, že skúsení advokáti majú vyššie odmeny, primeraná priemerná hodinová sadzba pre kolektív by mala byť oveľa nižšia ako 200 GBP.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

40 V prejednávanej veci si žalobca zvolil zastupovanie barristrami („counsel") i solicitormi. Požaduje preto náhradu 1 129 375 GBP z dôvodu trov konania, ktoré sa nahrádzajú, týkajúcich sa výdavkov na svojich právnych poradcov, a to 279 375 GBP na odmeny barristrov a 850 000 GBP na odmeny solicitorov.

41 Súdu prvého stupňa teda prináleží stanoviť, či a v akom rozsahu predstavujú tieto odmeny výdavky, ktoré boli nutne vynaložené v súvislosti s konaním pred Súdom prvého stupňa v zmysle článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku.

42 V tomto ohľade treba uviesť, že vo viacerých jurisdikciách common law vrátane Anglicka a Walesu je povolanie advokáta charakterizované skutočnosťou, že je rozdelené na dve časti, jednak solicitorov a jednak barristrov, medzi ktorými donedávna existovalo rozdelenie funkcií, ktoré sa dopĺňali, ale boli odlišné. Solicitor pôsobil ako poradca svojho klienta v mnohých právnych oblastiach; nemal právo zastupovať pred vyššími súdmi, ale pokiaľ to bolo nevyhnutné, využil na tento účel služby barristra. Barrister sa špecializoval na ústne zastupovanie a nemohol byť priamo najatý klientom.

43 Pokiaľ ide o spory pred súdmi Spoločenstva, relevantné profesijné pravidlá boli zmenené tak, že dnes neexistujú právne ani etické prekážky toho, aby účastník konania mohol byť zastúpený výlučne len solicitorom alebo len barristrom z Anglicka alebo z Walesu na účely tak písomnej, ako aj ústnej časti konania. Z toho však nevyplýva, že pokiaľ sa klient rozhodne dať zastupovať tak solicitorom, ako aj barristrom, nemôžu sa odmeny, ktoré má zaplatiť jednému alebo druhému, považovať za nutné výdavky vynaložené v súvislosti s konaním v zmysle článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku.

44 Pri určovaní výšky trov konania za týchto okolností prináleží Súdu prvého stupňa preskúmať rozsah, v akom boli plnenia poskytnuté všetkými zúčastnenými poradcami nevyhnutné na vedenie súdneho konania, a uistiť sa, že využitie obidvoch druhov poradcov nespôsobilo nepotrebné zdvojenie výdavkov. Pokiaľ, ako tomu bolo v prejednávanej veci, chce žalobca svojou žalobou dosiahnuť zrušenie

rozhodnutia Komisie vydaného v správnom konaní, v priebehu ktorého bol zastupovaný rovnakým kolektívom právnych poradcov, pozostávajú nutné výdavky vynaložené pred Súdom prvého stupňa v podstate z výdavkov týkajúcich sa prípravy a spísania vyjadrení a odpovedí na opatrenia na zabezpečenie priebehu a na dôkazy vykonané Súdom prvého stupňa a účasti na pojednávaní.

45 Z toho napríklad vyplýva, že pokiaľ sa klient na radu svojho solicitora rozhodne využiť služby barristra na to, aby mu poradil pri podaní prípadnej žaloby o neplatnosť, a tento barrister je splnomocnený spísať podania a zastupovať klienta počas ústnej časti konania, obmedzujú sa nutné náklady solicitora na výdavky týkajúce sa vystavenia plnomocenstva barristrovi, uskutočnenia úkonov, ktoré barrister poradil, úpravy a podania vyjadrení a účasti na pojednávaní.

46 V prejednávanej veci zo spisu vyplýva, po prvé, že aj keď rozličné výkazy odmien dvoch barristrov neumožňujú zistiť počet hodín, ktoré veci venovali, predsa len tieto dokumenty udávajú stručný opis plnení poskytnutých na účet žalobcu. Tak výkazy odmien R. Andersona spomínajú prípravu poznámok ku konaniu pred Súdom prvého stupňa, preštudovanie dokumentov v rozličných štádiách konania („perusing papers"), čas strávený konzultáciami pri poradách so solicitormi („advising in conference") alebo s J. Swiftom, spísanie a oprava chýb v žalobe, spísanie repliky, vyhľadávanie údajov a prípravu odpovedí na opatrenia na zabezpečenie priebehu konania, prípravu na pojednávanie, ako aj cestovné a výdavky spojené s pobytom v Luxemburgu. Rovnako výkazy odmien J. Swifta uvádzajú viaceré konzultácie o obsahu vyjadrení („settling application" alebo „reading and considering rejoinder"), čas strávený rokovaniami so solicitormi alebo s R. Andersonom, najmä vo vzťahu k odpovediam na opatrenia na zabezpečenie priebehu konania, prípravu na pojednávanie, ako aj cestovné a výdavky spojené s pobytom v Luxemburgu. Súd prvého stupňa teda konštatuje, že práca barristrov sa týkala všetkých častí sporového konania.

47 Po druhé, je potrebné uviesť, že okrem dvoch uvedených barristrov sa danej veci zúčastnili takisto dvaja uznávaní solicitori s určitými skúsenosťami v oblasti práva hospodárskej súťaže, ktorým nepretržite pomáhal solicitor (jeden solicitor na začiatku konania a druhý na jeho konci) a viac ako tucet praktikantov.

48 Navyše, porovnanie medzi počtom hodín, ktoré kancelária solicitorov venovala rozličným častiam sporového konania, a výkazmi odmien barristrov umožňuje konštatovať, že práca kancelárie solicitorov sa do značnej miery zhodovala s prácou, ktorú vykonali barristri. Napríklad, žalobca uvádza, že kancelária solicitorov venovala 500 hodín príprave žaloby, čo predstavuje 62 dní práce za predpokladu účtovania 8 hodín denne. Pritom výkazy odmien R. Andersona uvádzajú, že potom, čo medzi 9. a 12. novembrom 1999 prečítal rôzne dokumenty, pracoval medzi 15. novembrom a 1. decembrom 1999 na spísaní a oprave chýb v žalobe. Výkazy odmien J. Swifta takisto uvádzajú, že 29. a 30. novembra 1999 pracoval na úprave žaloby. Barristri takisto pracovali, za rovnakých okolností, na príprave a spísaní repliky, pričom žalobca uvádza, že kancelária solicitorov venovala príprave tohto vyjadrenia 500 hodín.

49 Teda kombinované použitie dvoch barristrov a dvoch uznávaných solicitorov predstavovalo značné zdvojenie úloh, keďže ich práca mala sčasti rovnaký účel.

50 Po tretie, je na mieste pripomenúť, že kancelária solicitorov, presne ako barristri, zastupovala žalobcu v rámci podrobného vyšetrovania v správnom konaní. Navyše, vyjadrenia Komisie sa obmedzovali na vyvracanie tvrdení žalobcu bez uvádzania nových podrobností, ktoré by boli spôsobilé zmeniť analýzu predloženú v žalobe a v replike, čo mohlo uľahčiť prácu barristrov a solicitorov v sporovom konaní.

51 Vzhľadom na už uvedené sa Súd prvého stupňa domnieva, že počet hodín práce, ktorá bola podľa žalobcu venovaná veci, je nadbytočný a ako celok nepredstavuje „nutné výdavky" v zmysle článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku.

52 Okrem toho je na mieste zdôrazniť, že informácie udané žalobcom, pokiaľ ide o odmeny kancelárie solicitorov, neupresňujú hodinovú sadzbu účtovanú za rôzne kategórie osôb, ktoré sa venovali spisu, a to za solicitora spoločníka, solicitora seniora, dvoch solicitorov a niekoľkých praktikantov. Pri absencii tejto informácie treba konštatovať, že podiel požadovanej sumy (850 000 GBP) a počtu účtovaných hodín (1 760 hodín) predstavuje priemernú hodinovú sadzbu týchto rôznych kategórií osôb okolo 483 GBP. Pritom, hoci by sa hodinová sadzba v takej výške mohla za určitých okolností prípadne vziať do úvahy pri odmeňovaní služieb mimoriadne skúseného profesionála, nesporne ju nemožno uplatniť na všetky kategórie osôb zúčastnených na tejto veci, ako sú solicitor senior, solicitori a praktikanti, ktorí spoločne odpracovali 1 346 z 1 760 hodín účtovaných kanceláriou solicitorov, čo je viac ako 75 % práce.

53 Preto bude spravodlivým posúdením odmien právnych poradcov, ktoré nahrádza Komisia, stanovenie ich sumy na 420 000 GBP, a to 95 000 GBP, pokiaľ ide o pána Swifta, 75 000 GBP, pokiaľ ide o pána Andersona a 250 000 GBP, pokiaľ ide o kanceláriu solicitorov.

c) Ekonomickí poradcovia a experti

54 Žalobca tvrdí, že účasť ekonómov bola v prejednávanej veci nevyhnutná.

55 V tomto ohľade Súd prvého stupňa uvádza, že so zreteľom na v podstate ekonomickú povahu posúdení, ktoré Komisia uskutočňuje pri kontrole koncentrácií, sa účasť ekonomických poradcov alebo expertov špecializovaných na túto oblasť môže niekedy ukázať, popri práci právnych poradcov, ako nevyhnutná, a teda vedúca ku vzniku trov konania, ktoré sa majú nahrádzať podľa článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku (pozri, v inom ekonomickom odvetví, uznesenia Súdu prvého stupňa z 8. júla 1998, Branco/Komisia, T-85/94 DEP a T-85/94 OP-DEP, Zb. s. II-2667, bod 27 a zo 17. septembra 1998, Branco/Komisia, T-271/94 DEP, Zb. s. II-3761, bod 21).

56 Treba však konštatovať, že počet ekonómov zúčastnených na sporovom konaní je značný. Na uvedenej veci sa totiž zúčastňoval kolektív troch ekonomických konzultantov, ktorým pomáhali viacerí výskumníci a ďalší dvaja experti. Žalobca okrem toho nevysvetľuje, prečo si prejednávaná vec mohla vyžadovať účasť piatich ekonómov.

i) Odmeny Lexeconu

— Tvrdenia účastníkov konania

57 Pokiaľ ide o náhradu sumy 281 051,52 GBP z dôvodu odmien, ktoré účtoval Lexecon, žalobca uvádza, že táto kancelária sa zúčastňovala štádií prípravy žaloby, repliky a odpovedí na opatrenia na zabezpečenie priebehu konania a význam jej príspevku vyplýva z rozsudku Airtours, najmä čo sa týka tvrdení týkajúcich sa vymedzenia spoločného dominantného postavenia a potreby charakterizovať zastrašovací mechanizmus. Ako odpoveď na tvrdenie Komisie, podľa ktorého nie je možné pochopiť, prečo Lexecon venoval skúmaniu spisu 1 501 hodín, keďže sa už zúčastnil správneho konania, žalobca udáva, že účasť Lexeconu v tomto konaní umožnila zabezpečiť, že sa netrávil čas nadbytočným štúdiom.

58 Komisia poukazuje na to, že suma požadovaná pre kanceláriu Lexecon, ktorá už poskytovala žalobcovi poradenstvo počas správneho konania, je značná. Podľa Komisie nebola nová analýza nevyhnutná, keďže medzi ekonomickými otázkami uplatnenými v správnom konaní a pred Súdom prvého stupňa nebol žiadny rozdiel. Komisia takisto poznamenáva, že žalobca nebol schopný preukázať, v čom Lexecon skutočne prispel k preskúmaniu spisu.

— Posúdenie Súdom prvého stupňa

59 Je na mieste konštatovať, že požadovaná suma 281 051,52 GBP zodpovedá 1 501 hodinám práce vykonanej trojčlenným kolektívom za pomoci viacerých výskumníkov. V tomto ohľade sa jediné žalobcom udané informácie obmedzujú jednak na položky práce, ktorú vykonali členovia kolektívu zodpovedného za vec, a to B. Bishop (18 hodín za 360 GBP na hodinu), A. Overd (643 hodín za 220 GBP na hodinu), D. Jackson (709 hodín za 180 GBP na hodinu) a „Research Economists/ Associates" (131 hodín za 120 GBP hodinu), jednak na údaj, podľa ktorého sa táto práca týkala „odborných služieb" poskytnutých medzi novembrom 1999 a októbrom 2001 bez ďalšieho upresnenia.

60 Pritom, aj keď povaha sporu by mohla zdôvodniť prítomnosť ekonomického poradcu vo všetkých štádiách konania pred Súdom prvého stupňa, počet účtovaných hodín práce sa javí ako nadbytočný z dôvodu účasti Lexeconu na správnom konaní a neuvedenia presných údajov vo výkazoch odmien, ktoré žalobca predložil.

61 Preto bude spravodlivým posúdením odmien, ktoré sa nahrádzajú, stanovenie ich sumy, pokiaľ ide o Lexecon, na 30 000 GBP.

ii) Odmeny profesorov K. Binmora a D. Nevena

— Tvrdenia účastníkov konania

62 Pokiaľ ide o náhradu sumy 18 900 GBP z dôvodu odmien profesora Binmora, žalobca poukazuje na to, že jeho práca sa týkala najmä prípravy správy pripojenej k žalobe a spomenutej v správe pre pojednávanie. Náklady, ktoré táto práca zapríčinila, sú teda opodstatnené.

63 Rovnako pokiaľ ide o náhradu sumy 14 985,35 GBP z dôvodu odmien profesora Nevena, žalobca poznamenáva, že jeho práca sa týkala najmä prípravy správy pripojenej k žalobe a spomenutej v správe pre pojednávanie. Navyše, Súd prvého stupňa sa pri viacerých príležitostiach opieral o inú ekonomickú správu rovnakého autora, ktorá bola pripravená v správnom konaní. Náklady, ktoré tieto odborné práce zapríčinili, sú teda opodstatnené.

64 Komisia sa domnieva, že príspevky profesorov Binmora a Nevena neboli nevyhnutné. Spomenutie ich správy v správe pre pojednávanie bolo prirodzené, keďže to je účelom tohto typu dokumentu. Okrem toho, žalobca zdôvodňuje význam účasti profesora Nevena tým, že sa odvoláva na vyjadrenia, ktoré predložil v správnom, a nie v súdnom konaní.

— Posúdenie Súdom prvého stupňa

65 Predovšetkým je na mieste zdôrazniť, že suma 18 900 GBP požadovaná ako náhrada trov konania týkajúcich sa odmien, ktoré účtoval profesor Binmore, sa skladá jednak zo sumy 16 400 GBP z dôvodu jeho príspevku k príprave dokumentácie súvisiacej so žalobou, a jednak zo sumy 2 500 GBP z dôvodu prípravy správy s názvom „The Failure of the Commission to Understand the Economics of Tacit Collusion", ktorá bola pripojená k replike.

66 Pritom žalobcom predložené výkazy odmien neposkytujú žiadnu informáciu, ktorá by umožňovala pochopiť, v čom pozostával príspevok profesora Binmora pri príprave príloh žaloby. Rozličné ekonomické analýzy pripojené k žalobe pozostávali z úryvkov z rozličných príručiek alebo časopisov. Súd prvého stupňa v tomto ohľade uvádza, že aj keď mu tieto analýzy umožnili mať všeobecný ekonomický pohľad týkajúci sa určitých aspektov predmetnej veci, vynaloženie 16 400 GBP na zostavenie takých dokumentov nemožno považovať za nevyhnutné.

67 Pokiaľ ide o správu s názvom „The Failure of the Commission to Understand the Economics of Tacit Collusion", pripravenú profesorom Binmorom a pripojenú k replike, Súd prvého stupňa uvádza, že táto správa skúmala otázky ekonomických pojmov týkajúcich sa tichých dohôd, a možno ju teda v rámci prejednávanej veci považovať za nevyhnutnú.

68 Preto bude spravodlivým posúdením odmien, ktoré sa nahrádzajú, pokiaľ ide o profesora Binmora, stanovenie ich sumy na 4 500 GBP (a to 2 000 GBP za prípravu dokumentácie súvisiacej so žalobou a 2 500 GBP za správu).

69 Súd prvého stupňa ďalej uvádza, že suma 14 985,35 GBP požadovaná ako náhrada trov konania týkajúcich sa odmien, ktoré účtoval profesor Neven, zodpovedá, po prvé, sume 5 583,17 GBP z dôvodu prípravy správy s názvom „Case No IV/M.1524 Airtours/First Choice: an Economic Analysis of the Commission Decision", ktorá bola pripojená k žalobe, po druhé, sume 3 479,40 GBP z dôvodu príspevku profesora Nevena k príprave repliky a prípravy správy s názvom „Airtours vs. Commisssion of the European Communities — Case T-342/99: Collective Dominance in the Commission's Statement of Defence, A Comment", ktorá bola pripojená k replike, a po tretie, sume 5 922,78 GBP z dôvodu prípravy a účasti na pojednávaní.

70 V tomto ohľade Súd prvého stupňa poznamenáva, že príspevky, ktoré profesor Neven predložil v súdnom konaní, boli nevyhnutné na to, aby Súd prvého stupňa mohol mať k dispozícii presnú, podrobnú a odôvodnenú ekonomickú správu týkajúcu sa viacerých aspektov prejednávanej veci vo vzťahu tak k rozhodnutiu, ako aj k obsahu vyjadrenia odporcu.

71 Preto boli trovy konania týkajúce sa odmien zaplatených profesorovi D. Nevenovi objektívne nutné v súvislosti s konaním pred Súdom prvého stupňa, a treba teda súhlasiť s náhradou sumy 14 985,35 GBP, ktorá sa z tohto dôvodu vynaložila.

72 Následkom toho bude spravodlivým posúdením odmien, ktoré sa nahrádzajú, stanovenie ich výšky z dôvodu ekonomických poradcov a expertov žalobcu na 49 485,35 GBP (a to 30 000 GBP z dôvodu príspevku Lexeconu, 4 500 GBP z dôvodu príspevku profesora Binmora a 14 985,35 GBP z dôvodu príspevku profesora Nevena).

d) Výdavky na doručovanie v Luxemburgu

73 Žalobca požaduje náhradu 620 GBP z dôvodu výdavkov na doručovanie v Luxemburgu, ktoré predstavujú nutné výdavky. Komisia k tomuto bodu nepredložila vyjadrenie.

74 Keďže výdavky na doručovanie v Luxemburgu boli nevyhnutne vynaložené v čase podania žaloby a Komisia ich sumu nespochybnila, treba priznať ich náhradu.

e) Výdavky okrem DPH

75 Žalobca požaduje náhradu 19 509,68 GBP z dôvodu trov konania spočívajúcich vo výdavkoch okrem DPH z dôvodu, že sa týkajú primeraných výdavkov na fotokópie, cestovné a ubytovanie (vrátane výdavkov týkajúcich sa niekoľkých advokátov a ekonomických poradcov) a musia byť považované za nutne vynaložené výdavky. Komisia k tomuto bodu nepredložila vyjadrenie.

76 Keďže tieto výdavky Komisia nespochybnila, treba ich uznať za trovy konania, ktoré sa nahrádzajú, a nariadiť ich náhradu.

f) DPH

77 Žalobca požaduje náhradu 253 543,47 GBP z dôvodu trov konania spočívajúcich v DPH platenej z nahrádzaných trov konania, ktorá sa takisto nahrádza (uznesenie Leeuwarder Papierwarenfabriek/Komisia, už citované, bod 4).

78 Komisia túto analýzu spochybňuje a pripomína v tomto ohľade bod 20 uznesenia Súdneho dvora zo 16. decembra 1999, Hüls/Komisia (C-137/92 P-DEP, zatiaľ neuverejnené v Zbierke).

79 Súd prvého stupňa uvádza, že žalobca je platiteľom DPH, a teda má právo na vrátenie DPH, ktorú zaplatil za zakúpené tovary a služby, od daňových orgánov. DPH teda pre neho nepredstavuje výdavok, a preto nemôže požadovať od Komisie náhradu DPH zaplatenej z trov konania, ktoré sa nahrádzajú podľa článku 91 písm. b) rokovacieho poriadku. DPH zaplatená z advokátskych odmien a výdavkov nemôže byť teda predmetom náhrady, keďže je nesporné, že žalobca si mohol z tohto dôvodu zaplatené sumy odpočítať, a teda neznášal daňové bremeno (v tomto zmysle pozri uznesenie Hüls/Komisia, už citované, bod 20).

Záver

80 Vzhľadom na už uvedené sa suma trov konania, ktoré žalobcovi nahrádza Komisia, stanovuje na 489 615,03 GBP bez DPH, a to 420 000 GBP z dôvodu odmien právnych poradcov (95 000 GBP, pokiaľ ide o pána Swifta, 75 000 GBP, pokiaľ ide o pána Andersona a 250 000 GBP, pokiaľ ide o kanceláriu solicitorov), 30 000 GBP z dôvodu odmien Lexeconu, 4 500 GBP z dôvodu odmien profesora Binmora,

14 985,35 GBP z dôvodu odmien profesora Nevena, 620 GBP z dôvodu výdavkov na doručovanie a 19 509,68 GBP z dôvodu výdavkov okrem DPH.

81 Vzhľadom na to, že táto suma zohľadňuje všetky okolnosti veci až do okamihu vydania tohto uznesenia, nie je potrebné osobitne rozhodnúť o náhrade trov, ktoré žalobcovi vznikli v súvislosti s týmto konaním o určení výšky trov konania (v tomto zmysle pozri uznesenia Groupe Origny/Komisia, už citované, bod 44 a Nan Ya Plastics a Far Eastern Textiles/Rada, už citované, bod 49).

Z týchto dôvodov

SÚD PRVÉHO STUPŇA (piata rozšírená komora)

nariadil:

Celková suma trov konania, ktoré má Komisia nahradiť Airtours, sa stanovuje na 489 615,03 GBP (štyristoosemdesiatdeväťtisíc šesťstopätnásť britských libier a tri pence).

V Luxemburgu 28. júna 2004

Tajomník — Predsedníčka komory

H. Jung — P. Lindh